

the first two years of life. The first year of life is the most critical period for the development of the brain.

The second year of life is the most critical period for the development of the brain.

The third year of life is the most critical period for the development of the brain.

The fourth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The fifth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The sixth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The seventh year of life is the most critical period for the development of the brain.

The eighth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The ninth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The tenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The eleventh year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twelfth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The thirteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The fourteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The fifteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The sixteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The seventeenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The eighteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The nineteenth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twentieth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twenty-first year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twenty-second year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twenty-third year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twenty-fourth year of life is the most critical period for the development of the brain.

The twenty-fifth year of life is the most critical period for the development of the brain.

IVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV
İlk Aşk

Первая Любовь

© Önsöz: Sander Brouwer, “First Love, But not First Lover: Turgenev’s Poetics of Unoriginality”. © Sander Brouwer.

© Sonsöz: Richard Freeborn, “Turgenev and Revolution”.
Sonsözün hakları Slavonic & East European Review’den alınmıştır.

İletişim Yayınları 2856 • İletişim Klasikleri 133

ISBN-13: 978-975-05-2776-0

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Güneş Akkor, Barış Özkul

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Konstantin Korovin, “Akşam Serenadı”, 1916

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Âfitap Kaya

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

İlk Aşk

Первая Любовь

ÇEVİREN *Beyza Altay*

SANDER BROUWER'İN ÖNSÖZÜ
VE RICHARD FREEBORN'ÜN SONSÖZÜYLE

IVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV 28 Ekim 1818'de, Rusya'nın Oryol şehrinde doğdu. 1833 yılında Moskova Üniversitesi'ne girdi. Ertesi yıl babasını kaybetti ve kaydını St. Petersburg Üniversitesi'ne aldirdi. 1838-1841 yılları arasında Berlin Üniversitesi'nde öğrenim gördüğü dönemde birçok araştırmacı, filozof ve edebiyatçıyla arkadaş oldu. 1842 yılında gayrimişru bir çocuğu olan Turgenyev, aynı yıl yüksek lisans tezini tamamladıysa da üniversitede bir kürsü edinemedi. Ertesi sene İçişleri Bakanlığı'nda işe başladı, "Paraşa" adlı şiiri yazdı ve bu sayede Belinski gibi edebiyatçılarla tanışıp, edebiyat çevrelerine girmeye başladı. 1844'te ilk öyküsü "Andrey Kolosov" yayımlandı. Ertesi yıl bakanlıktaki görevinden istifa etti. "Hor ve Kaliniç" adlı öyküsü 1847 yılında *Sovremennik*'te (Çağdaş) yayımlandı. 1850'de annesini kaybetti, *Gereksiz Bir Adamın Güncesi* ve *Köyde Bir Ay* eserlerini kaleme aldı. 16 Nisan 1850'de Gogol'ün ölümü üzerine yazdığı bir yazıdan sonra aynı yıl yayımlanan *Avcının Notları* eserinin de etkisiyle tutuklandı ve bir ay hapisten kaldıktan sonra Spasskoe'ye sürüldü. 1856'da ilk romanı *Rudin*, *Sovremennik*'te yayımlandı. Bu dönemde yurtdışına seyahat etmeye başlayan Turgenyev, Paris, Berlin, Londra gibi şehirleri dolaştı. 1859'da *Asilzade Yuvası* yayımlandıktan sonra ertesi yıl *Arefesinde* ve *İlk Aşk*'i kaleme aldı. *Babalar ve Oğullar*'ın başkarakteri olan Bazarov'u bu dönemde düşünmeye başlasa da, roman 1862'de yayımlandı. Bu dönem Rusya'dan uzaklaşıp sırasıyla Baden-Baden, Londra ve Bougival'de yaşadı. 1867'de *Duman*'i, 1870'te *Bozkırda Bir Kral Lear*'i, 1872'de *Bahar Sel*'ini, 1877'de ise *Ham Toprak*'i yazdı. Fransa'da yaşadığı dönemde Gustave Flaubert, George Sand, Émile Zola, Alphonse Daudet, Edmond de Goncourt ve Henry James'le arkadaşlık etti. 1879'da Rusya'yı ziyaret etti ve coşkuyla karşılandı. Aynı yıl Oxford Üniversitesi'nden fahri doktora aldı. Ertesi sene Moskova'daki Puşkin anıtının açılışında bir konuşma yapan Turgenyev, 3 Eylül 1883 günü Bougival'de öldü.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	13
ÖNSÖZ	
İLK AŞK AMA İLK ÂŞIK DEĞİL: TURGENYEV'İN SIRADANLIK POETİKASI / SANDER BROUWER	25

İlk Aşk

SONSÖZ	
TURGENYEV VE DEVRİM / RICHARD FREEBORN	137

Трѣвая Любоѣ.

колектъ

К. П. Муссенева.

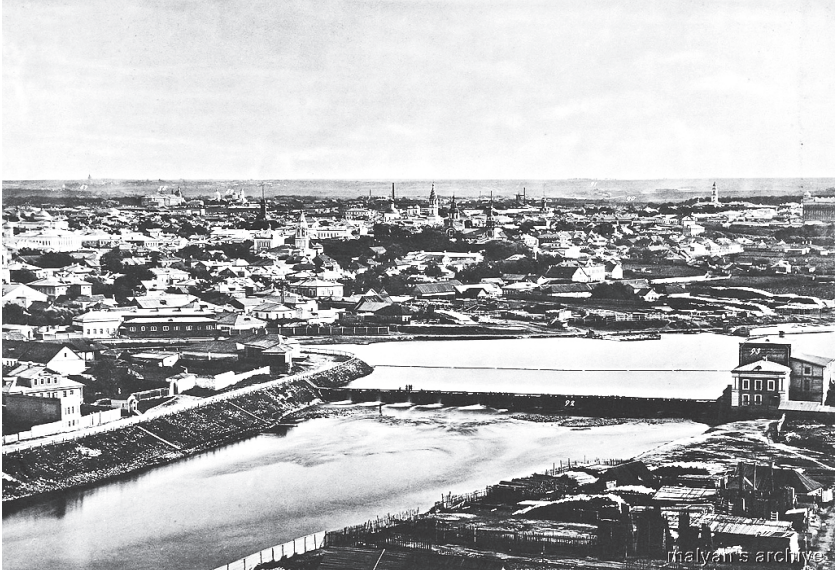
Казань въ Кемьскіяхъ библіотечкахъ 1860го года.

Петербургъ въ Кемьскіяхъ библіотечкахъ, 10го Января 1860го года.

31

İlk Aşk'ın el yazmasının kapağı.

19. yüzyılda Moskova:

- Iversk Kapısı (sol üstte).
- Moskova Nehri (üstte).
- Deviçye Tarlası (solda).

V.P. Annekov'a ithafen...

Konuklar çoktan dağılmıştı. Saat yarımı vurmuştu. Odada yalnızca ev sahibiyle Sergey Nikolayeviç ve Vladimir Petroviç kalmıştı. Ev sahibi zili çaldı, akşam yemeğinden arda kalanların getirilmesini emretti.

Koltuđuna iyice gömülüp purosunu yaktı, “Evet, bir karara vardık artık,” dedi. “Hepimiz ilk aşkımızı anlatacağız. Sizden başlayalım Sergey Nikolayeviç.”

Sergey Nikolayeviç tombul yanaklı, beyaz tenli topluca bir adamdı, sağ yandan ev sahibine baktı sonra gözlerini tavana kaldırdı. Neden sonra, “Benim ilk aşkım olmadı,” dedi. “Ben ikincisinden başladım.”

“O nasıl oluyor?”

“ok basit. İlk kez çok tatlı bir hanımefendinin peşine düştüğümde on sekiz yaşımdaydım, ama bu sanki benim için ilk değilmiş gibi davranıyordum: Sonra diğer kızlara da aynısını yaptım. Aslında ben ilk ve son kez altı yaşımdayken dadıma âşık olmuştum, çok eski bir hikâye o yüzden. Bütün detaylar aklımdan silinip gitti. Hatırlasam bile bu kimin ilgisini çeker ki?”

Ev sahibi, “Ne olacak?” dedi. “Benim ilk aşkım da öyle çok ilginç değildi, şimdiki karım Anna İvanovna’yla tanışmaya kadar kimseye âşık olmamıştım. Her şey tereyağından kıl çeker gibi olup bitti. Babalarımız bizi nişanladı, birbirimize çabucak ısındık, hemen evlendik. Benimki iki kelimelik bir hikâye. Baylar, itiraf ediyorum ki ilk aşk konusunu açarken yaşlı diyemeyeceğim ama genç de sayılmayan siz bekârlara güveniyordum. Bari sizde ilginç bir hikâye var mı Vladimir Petroviç?”

Siyah saçları hafiften kırılmış, kırk yaşlarındaki Vladimir Petroviç kısa bir duraksamadan sonra, “Benim ilk aşkım oldukça dışıydı,” dedi.

Ev sahibiyile Sergey Nikolayeviç bir ağızdan, “Ya!” dedi. “En iyisi... Anlatın.”

“İzninizle... ya da hayır. Anlatmayacağım, bu konuda pek becerikli değilim. Ya oldukça kuru ve kısa ya da oldukça uzun ve yapmacık bir şey çıkar ortaya, izin verirsiniz hatırladığım her şeyi deftere yazayım sonra da size okuyayım.”

Arkadaşları başta buna razı olmadılar, ama Vladimir Petroviç geri adım atmadı. İki hafta sonra tekrar buluştular, Vladimir Petroviç sözünü tutmuştu.

Defterinde şunlar yazılıydı...

I

O zamanlar on altı yaşındaydım. Her şey 1833 yazında oldu.

Ailemle birlikte Moskova'da yaşıyordum. Annemle babam Neskuçny'ın karşı tarafındaki Kalujkska karakolu yakınlarında bir yazlık ev kiralamışlardı. Ben üniversiteye hazırlanıyordum ama hiç acele etmeden azar azar çalışıyordum.

Kimse özgürlüğümü kısıtlamıyordu. Özellikle Rusya'ya "bomba gibi" (*comme un bombe*) düştüğü fikrine bir türlü alışamayan, bütün gün sert bir yüz ifadesiyle yatağında dönüp duran Fransız öğretmenimden ayrıldığımdan beri ne istersem onu yapıyordum. Babam bana ilgisiz bir şefkat gösteriyor, annemse benden başka çocuğu olmamasına karşın benimle neredeyse hiç ilgilenmiyordu: Akıllı başka şeylerle meşguldü. Babam daha genç, çok yakışıklı bir adamdı, annemle parası için evlenmişti. Annem babamdan on yaş büyüktü. Sürekli endişe, kıskançlık ve öfkeyle dolu hüzünlü bir yaşam sürmüştü annem, ama babamdan korktuğu için duygularını gizlerdi. Babam da her zaman sert, soğuk ve uzak bir tavır takınırdı ona karşı... Ondan daha sakin, kendine güvenen, kendine hakim bir insan daha görmedim.

Yazlıkta geçirdiğim ilk haftaları asla unutamam. Hava harikaydı, yazlığa 9 Mayıs'ta tam da Kutsal Nikolay Günü'nde gelmiştik. Kendi bahçemizde, Neskuçniy'da, karakol yakınlarında geziyordum. Yanıma herhangi bir kitap alıyordum –Kaydanov'un ders kitabı mesela– ama nadiren açıyordum onu, daha çok ezbere bildiğim çok sayıda şiirden okuyordum yüksek sesle. Kanım kaynıyor, kalbim tatlı tatlı, mutlulukla sızlıyordu: Hep bir şeyler bekliyor, bir şeylerden ürküyor, her şeye şaşırıyordum ve her şeye hazırdım. Hayallerim şafak vakti çan kulelerinin etrafında uçuşan kırlangıçlar gibi aynı düşüncelerin çevresinde oynuyor, dönüp dolaşıyordu. Düşüncelere dalıyor, hüzünleniyor hatta ağlıyordum. Ama kâh duygulu bir şiirin kâh akşamın güzelliğinin esinlediği bu gözyaşlarının ve hüznün arasından ilkbaharın otları gibi taze, kıpır kıpır, mutlu bir duygu boy atıyordu.

Bir binek atım vardı, kendim eyerliyor, tek başıma uzaklara gidiyordum. Atımı dörtnala sürüyor, kendimi turnuvada bir şövalye olarak hayal ediyordum –rüzgâr ne de güzel uğulduyordu kulaklarımda!– ya da başımı gökyüzüne kaldırıp güneşin ışıklarını, maviliği hafifçe aralanmış ruhuma dolduruyordum.

O zamanlar bir kadının hayalinin, kadına duyulan aşkın hiç aklımın ucundan geçmediğini hatırlıyorum, ama düşündüğüm, hissettiğim her şeyde yarı bilinçsiz, utangaç bir önsezi, sözlerle anlatılamayacak tatlı, kadınsı, yeni bir şeyler gizliydi...

Bu önsezi, bu beklenti tüm benliğime nüfuz etmişti: Onunla nefes alıyordum, kanımın her damlasıyla damarlarımda dolaşıyordu... Yakın zamanda gerçekleşeceği kadehimde yazılıymış meğerse.

Yazlığımız iki yanında alçak ek yapısı olan, kolonlu, ahşap bir malikâneydi. Soldaki ek yapı ucuz duvar kâğıtları üreten küçük bir imalathaneydi... Birkaç kez oraya bakma-

ya gitmiştim. Zayıf, yağlı tulumlar giymiş, saçları başları karmakarışık, sıska yüzlü on kadar çocuk baskı aletinin dörtgen kütüklerini indirip kaldıran ahşap kaldıraçın üzerine atılıyor, böylece çelimsiz bedenlerinin ağırlığıyla desenli duvar kâğıtları basıyorlardı. Sağdaki ek yapı ise boştu, kiraya verilmişti. 9 Mayıs'tan üç hafta sonra bir gün bu ek yapının panjurları açıldı, bir kadın yüzü görüldü, buraya bir aile yerleşti. Annemin aynı gün öğle yemeğinde kâhyaya yeni komşularımızın kimler olduğunu sorduğunu hatırlıyorum. Prenses Zasekina'nın soyadını duyunca en ufak bir saygı kırıntısı olmaksızın "Ya! Prensesmiş," dedi, sonra ekledi: "Fakirin biri olsa gerek."

Kâhya yemeği masaya koyarken saygıyla, "Üç arabayla geldiler, efendim," dedi. "Kendi arabaları yokmuş efendim, pek eşyaları da yoktu."

Annem, "Olsun," dedi. "Bu daha iyi."

Babam soğuk bir bakış attı ona. Annem sustu.

Gerçekten Prenses Zasekina zengin bir kadın olamazdı. Kiraladığı ek yapı öylesine köhne, küçük ve dardı ki biraz varlıklı biri orada yaşamaya asla razı olmazdı. Ne var ki o zaman bunlar hiç umrumda değildi. Prenses unvanı beni azıcık etkilemişti: Kısa zaman önce Schiller'in *Haydutlar* romanını okumuştum.

II

Bir alışkanlığım vardı. Her akşam tüfekte bahçeye çıkıp karga kovalardım. Bu kurnaz, yırtıcı, ihtiyatlı kuşlardan kendimi bildim bileli nefret ederdim. Sözünü ettiğim gün yine bahçeye çıkmıştım, tüm ağaçlıklı yolları boşuna dolaşmıştım (kargalar beni tanımışlardı, uzaktan kesik kesik gıkıyorlardı), sonra bizim bahçeyi sağdaki ek yapının küçük bahçesinden ayıran alçak duvarın önüne çıktım. Başımı öne eğmiş yürüyordum. Birden bir ses duydum, duvarın öte yanına baktım, donakaldım. Çok garip bir manzarayla karşılaşmıştım.

Birkaç adım ötemde, yeşil ahududu çalılarının arasındaki çayırda pembe çizgili bir elbise giymiş, başında beyaz başörtüsü olan uzun boylu, narin yapılı bir kız duruyordu. Çevresinde dört delikanlı toplanmıştı, genç kız elindeki, adını bilmediğim ama çocukların gayet iyi bildiği, küçük gri çiçeklerle sırayla delikanlıların alınına vuruyordu. Bu çiçeklerin sert bir şeye çarptıklarında çıtırdayarak patlayan küçük torbacıkları vardı. Delikanlılar büyük bir hevesle sunuyorlardı alınlarını, genç kızın hareketlerindeyse (onu yandan görüyordum) öyle büyüleyici, emredici, sevecen, alaycı ve sevimli bir şey

vardı ki şaşkınlıktan ve hoşnutluktan az daha haykıracaktım. O an o harika parmakların benim de alınma vurmaları için dünyadaki her şeyi feda edebilirdim sanırım. Tüfek elimden kayıp çimenlerin üzerine düştü, ben her şeyi unuttum, bu zarif bedeni, boynu, güzel elleri, beyaz başörtünün altında hafiften dağılmış sarı saçları, yarı aralık zeki gözleri, bu kirpikleri ve altındaki narin yanakları gözlerimle yiyordum.

Birden yanımda bir ses duydum:

“Delikanlı, hey delikanlı! Yabancı kadınlara böyle bakman sence doğru mu?”

Baştan aşağı irkildim, donakaldım... Az ileride çitin öte yanında siyah saçları kısa kesilmiş bir adam alaylı alaylı bana bakıyordu. O an genç kız da bana doğru döndü... Bu canlı yüzde kocaman gri gözleri gördüm. Yüz kıpırdadı, güldü, beyaz dişler ışıldadı, kaşları sevimli bir biçimde havaya kalktı... Ben kıpkırmızı oldum, yerden tüfeğimi aldım, arkamdan çınlayan ama kötü olmayan kahkahalar eşliğinde odama koştum, kendimi yatağıma atıp yüzümü ellerimle kapattım. Kalbim öyle hızlı çarpıyordu ki, hem utanıyor hem seviniyordum: Daha önce hiç tatmadığım bir heyecan vardı içimde.

Biraz dinlendikten sonra saçlarımı taradım, üzerime çekidüzen verip çay içmeye aşağı indim. Genç kızın hayali gözümün önünden gitmiyordu, kalbim öyle hızlı çarpmayı bırakmıştı ama tatlı tatlı sıkışıyordu.

Babam hemen, “Neyin var?” diye sordu. “Karga mı vurdun yoksa?”

Ona her şeyi anlatmak istedim ama kendimi tuttum, yalnızca gülümsedim. Gece yatarken neden bilmem tek ayağımın üzerinde üç kez döndüm, saçlarımı pomatladım ve bütün gece ölü gibi uyudum. Sabaha karşı birden uyandım, başımı kaldırıp heyecanla etrafıma bakındım ve tekrar uykuya daldım.